

Asia: VN/2882/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n 1 momentin 9 kohdan kumoamisesta (valtion työelämän kehittäminen)

Suomen Akatemia pitää valtion työelämän kehittämistä koskevan tehtävän poistamista Valtiokonttorista merkittävänä muutoksena. Esityksen mukaan Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n 1 momentin 9 kohta, jossa säädetään valtion työelämän kehittämisestä, ehdotetaan kumottavaksi, ja tehtävän mahdollista siirtämistä toiselle taholle selvitetään jatkovalmistelussa. Pidämme tärkeänä, että ennen tehtävän poistamista varmistetaan työelämän kehittämisen tehtävien, palveluiden, osaamisen ja rahoituksen jatkuvuus sekä niiden vaikuttavuuden säilyminen koko valtionhallinnon tasolla.

Valtiokonttorin erityinen vahvuus työelämän kehittämisessä on ollut sen asema koko valtionhallinnon yhteisenä toimijana. Valtiokonttori on yhdistänyt työelämän kehittämisen näkökulman johtamiseen, toimintakulttuurin uudistamiseen, tuottavuuden kehittämiseen sekä valtionhallinnon yhteisiin strategisiin tavoitteisiin. Sen toiminta on perustunut laajaan näkymään koko valtionhallinnon toimintaympäristöön sekä kykyyn tunnistaa, kehittää ja levittää hyviä käytäntöjä organisaatorajojen yli.

Virastomme on hyödyntänyt Valtiokonttorin työelämän kehittämisen palveluita aktiivisesti. Olemme saaneet Kaiku-rahoitusta kolme kertaa, ja Valtiokonttorin kehittäjävalmennuksiin on osallistunut useita asiantuntijoitamme sekä toimimme VK:n mahdollistamissa valtion verkostoissa. Kokemuksemme perusteella palvelut ovat tukeneet merkittävästi työyhteisön ja johtamisen kehittämistä, henkilöstön osallistumista valtiohallinnon yhteiseen työelämäkehittämiseen,

kehittämisaamisen vahvistamista sekä uusien toimintatapojen käyttöönottoa virastossamme ja hallinnonalallamme.

Virastomme kokemuksen mukaan Valtiokonttorin lisäarvo on ollut erityisesti siinä, että työelämän kehittämistä on tarkasteltu osana valtionhallinnon uudistumista ja toimintakykyä kokonaisuutena. Valtiokonttori on rakentanut yhteisiä verkostoja, valmennuksia ja kehittämisympäristöjä, joissa eri virastot, ministeriöt ja hallinnonalat ovat voineet oppia toisiltaan sekä kehittää ratkaisuja yhteisiin haasteisiin. Tällaisen valtiohallinnon yhteisen kehittämisroolin merkitys on huomattava, eikä sen säilyminen ole esityksessä vielä riittävän selkeästi kuvattu.

Erityisen tärkeänä pidämme työelämän kehittämiseen liittyvän rahoituksen jatkuvuuden turvaamista. Kaiku-rahoitus on mahdollistanut virastoissa ja hallinnaloilla kehittämishankkeita, kokeiluja sekä uudenlaisten toimintatapojen käyttöönottoa tilanteissa, joissa niiden toteuttaminen pelkästään virastojen omilla resursseilla olisi ollut vaikeaa. Rahoituksen merkitys ulottuu yksittäisiä virastoja laajemmalle, sillä se on tukenut myös ministeriöiden, virastojen ja hallinnalojen välistä yhteiskehittämistä. Tällaisille hankkeille ei useinkaan ole yhtä selkeää omistajaa tai rahoittajaa, vaikka niiden hyödyt kohdistuvat koko valtionhallintoon.

Katsomme, että VK:n työelämän kehittämisen tehtävien lisäksi tulisi varmistaa myös niiden vaikuttavuuden kannalta keskeiset osaamiset, verkostot, kehittämisrakenteet ja rahoitus. Työelämän kehittämisen palveluiden, valmennusten, verkostojen ja rahoitusinstrumenttien jatkuvuus tulee turvata siten, ettei valtionhallinnon yhteinen kehittämiskyvykyys heikkene eikä vuosien aikana rakentunut yhteistyö vaarannu mahdollisessa siirtymävaiheessa. Pidämme tärkeänä, että ennen Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n 1 momentin 9 kohdan kumoamista esitetään selkeä suunnitelma tehtävän uudesta vastuutahosta, käytännön toteutuksesta, resurssoinnista ja rahoituksesta. Muutoksen seurauksena ei tulisi heikentää valtionhallinnon yhteisiä työelämän kehittämisen rakenteita, niiden vaikuttavuutta eikä mahdollisuuksia hallinnonalat ylittävään yhteiskehittämiseen. Vasta näiden edellytysten täytyessä voidaan arvioida, että tehtävän siirtäminen toteuttaa sille asetetut tavoitteet vaarantamatta valtionhallinnon työelämän kehittämisen pitkäjänteisyyttä ja vaikuttavuutta.

Katajajuuri Emilia
Suomen Akatemia

Majamaa Katja
Suomen Akatemia